

دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان

رشته تخصصی

ادبیات عربی

باگرایش ترجمه بلاغی

(مقطع عالی)

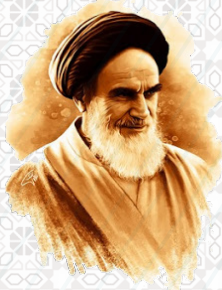

کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی حوزه علمیه خراسان

امام خمینی رحمه الله علیه:

لازم است علما و مدرسین محترم نگذارند در درس هایی که مربوط به فقه است، و حوزه های فقهی و اصولی از طریقه مشایخ معظم که تنها راه برای حفظ فقه اسلامی است منحرف شوند و کوشش نمایند که هر روز بر دقت ها و بحث و نظرها و ابتکار و تحقیق ها افزوده شود و فقه سنتی که ارث سلف صالح است و انحراف از آن سست شدن ارکان تحقیق و تدقیق است محفوظ بماند و تحقیقات بر تحقیقات اضافه گردد و البته در رشته های دیگر علوم به مناسبت احتیاجات کشور و اسلام برنامه هایی تهیه خواهد شد و رجالی در آن رشته تربیت باید شود.

صحیفه امام خمینی (ره)، ج ۲۱، ص ۴۲۵ و ۴۲۶

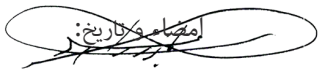

مقام معظم رهبری مد ظله العالی:

نظام آموزشی حوزه، باید نیازهای جامعه را در نظر بگیرد و متناسب با آن، مواد، متون و مباحث آموزشی، رشته های تخصصی، تعداد دانش پژوهان هر رشته، توزیع امکانات و ... را سامان بدهد. نظام آموزشی حوزه، باید خود را به واقعیات جامعه نزدیک کند و مشکلات فقهی، اقتصادی، حقوقی، اخلاقی و ... جامعه خود و جوامع بشری را پیدا و مطابق با آن ها برنامه ریزی آموزشی بکند

سخنرانی در جمع طلاب مدرسه ی عالی شهید مظهری، ۱۳۶۲/۹/۳۰

مشخصات سند	تنظیم و ویرایش	دریافت کنندگان سند
۱. تاریخ تنظیم و ویرایش: ۱۳۹۹ ۲. تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۳/۱۰ ۳. تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۰/۰۱/۱۴ ۴. شماره مصوبه و سند: ۳۳۴/۱۱۲۸۲۷۰	۱. تنظیم: مدرسه علمیه عالی نواب; ۲. ویرایش اول: کارگروه ادبیات عرب کمیسیون تخصصی آموزشی شورای عالی; ۳. ویرایش دوم: کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی حوزه علمیه خراسان.	۱. مدیر حوزه علمیه خراسان; ۲. معاونت آموزشی حوزه علمیه خراسان; ۳. سایر معاونت‌ها و دفاتر حوزه علمیه خراسان; ۴. مدیران استانی خراسان شمالی و جنوبی; ۵. مدارس و مراکز تخصصی حوزه علمیه خراسان; ۶. دبیرخانه شورای عالی حوزه‌های علمیه (قم); ۷. مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه (قم).
تأیید کنندگان سند		
این رشته در یکصد و بیست و پنجمین جلسه شورای عالی حوزه علمیه خراسان در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۱۰ به تصویب رسید.		
محمدباقر فرزانه دبیر شورای عالی حوزه علمیه خراسان 		

فهرست

۶	فصل اول: کلیات
۷	مقدمه
۹	اهداف
۱۱	فصل دوم: عناوین و سرفصل‌های دروس
۱۲	تعداد واحدهای درسی
۱۲	جدول عناوین و واحدهای درسی
۱۴	فصل سوم: عناوین و سرفصل‌های دروس
۱۵	تحلیل متون زبان فارسی (۱)
۱۷	تحلیل متون زبان فارسی (۲)
۱۹	دستور زبان فارسی (۱)
۲۱	دستور زبان فارسی (۲)
۲۳	سبک‌شناسی زبان فارسی (متون اسلامی)
۲۵	منظورشناسی زبان
۲۷	نقد و تحلیل متون (۱) نظم زبان عربی
۳۱	نقد و تحلیل متون (۲) نثر زبان عربی
۳۳	روش‌شناسی و نقد ترجمه (۱) قرآن کریم
۳۴	روش‌شناسی و نقد ترجمه (۲) احادیث شریفه
۳۷	مکاتب و نظریه‌های ترجمه
۴۰	ضمیمه: نمونه‌ای از سرفصل‌های کارگاه ترجمه

فصل اول

کلیات

مقدمه

با استعانت از پروردگار متعال و در سایه توجهات حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف و تحت عنایات ثامن الحجج امام علی بن موسی الرضا علیه السلام در راستای تحقق منویات امام راحل قدس سره و مقام معظم رهبری مد ظله العالی جهت ادای رسالت عظیم حوزه‌ها در نظام پربرکت جمهوری اسلامی ایران برابر تصویب شورای برنامه‌ریزی و تأیید مدیر عالی فقید حوزه علمیه خراسان مرحوم آیت الله واعظ طبسی رحمه الله علیه رشته تخصصی «زبان و ادبیات عربی با گرایش ترجمه بلاغی» در مقطع سطح چهار حوزه توسط گروه علمی زبان و ادبیات عربی مدرسه علمیه عالی نواب طراحى و پس از ویرایش مجدد و بازبینی گروه علمی ادبیات عربی و دبیرخانه گروه‌های علمی مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان تکمیل گردید و در تاریخ ۱۳۹۱/۲/۲۱ به امضای اعضای گروه علمی ادبیات عرب رسید.

این رشته مجدداً با درخواست مدرسه علمیه عالی نواب در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ در کار گروه تخصصی ادبیات عرب کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی مورد بررسی و بازنگری قرار گرفته و پس از تنظیم و طراحی مجدد جهت تصویب در کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی ارایه می‌گردد.

معرفی طرح

این برنامه با رویکردی پژوهش محور برای طلاب سطح ۴ رشته تخصصی «زبان و ادبیات عربی با گرایش ترجمه بلاغی» تدوین گردیده است. مهم‌ترین اصل در این نوع ترجمه آن است که همه معانی مندرج در زبان مبدأ بی آن که از آن کاسته یا بر آن افزوده شود در قالب زبان مقصد ارایه گردد. ترجمه‌های امروزی به رغم استواری این گونه نبوده و نمی‌توانند همه حقایق آیات الهی را منعکس سازند. مراجعه به کتب و تفاسیری که درصدد بیان لطایف بیانی و ظرایف بلاغی قرآن کریم بوده‌اند حجتی روشن بر این مدّعاست. این بدان معناست که ترجمه‌ها برابر متن نیستند و نتوانسته‌اند همه آنچه را بر عهده داشته‌اند بازگو کنند.

خاستگاه این نابرابری بین زبان مبدأ و زبان مقصد دو چیز است:

نخست اینکه زبان و ادبیات عرب از چنان گنجایشی برخوردار است که الفاظ اندک معانی بسیاری را در خود جای می‌دهند و دیگر اینکه آفریدگار قرآن تمامی ظرفیت این زبان را به کار بسته است.

بنابراین ترجمه‌های متعارف قرآن کریم به رغم دقت‌هایی که دارند ترجمه‌هایی کامل به شمار نمی‌روند نه از آن جهت که مترجمان تقصیر یا قصوری کرده‌اند بلکه از این جهت که شیوه متعارف ایشان بیش از این پاسخ نمی‌دهد.

بنابراین لازم است به دنبال روش دیگری باشیم که مطالبی را که آیات قرآن با به کارگیری واژه‌های خاص چگونگی ترکیب کلام کلمات و نحوه چینش واژه‌ها درصدد بیان آن است منعکس سازد. به عبارت دیگر حقایقی را که آیات قرآن با اتکا به قراین داخلی و پیوسته به آن‌ها اشاره دارد نمایان سازد.

چیستی ترجمه بلاغی

ترجمه بلاغی (تفسیری) با هدف بررسی ابعاد مختلف زبان (اعم از: محتوای زبان یا «هسته» و صورت زبان یا «پوسته») و به قصد کشف تمام ابزارهای نهفته در زبان مبدأ و سپس انتقال مقصود و غرض گوینده به مخاطب در زبان مقصد انجام می‌شود.

تعریف رشته

رشته تخصصی سطح چهار «ادبیات عربی با گرایش ترجمه بلاغی» یکی از رشته‌های تخصصی مقطع عالی حوزه علمیه خراسان است که گذراندن آن موجب اخذ مدرک سطح چهار «رشته تخصصی زبان و ادبیات عربی با گرایش ترجمه بلاغی» حوزه علمیه خراسان می‌شود. تبصره: شرکت طلاب این رشته در درس فقه و اصول تابع قوانین آموزشی رشته‌های تخصصی سطح ۴ حوزه علمیه خراسان خواهد بود.

ضرورت و اهمیت

مترجمان متون مقدس به ویژه قرآن کریم به رغم تعهد و تلاش‌های ارزنده خود در بیان مقصود برخی از معانی آیات سخت در تنگنا قرار می‌گیرند. چرا که خود را در چارچوب ترجمه عبارات محدود کرده‌اند و به ارتباط صدر آیه با ذیل آن، ارتباط آیه با آیه، قبل بیان شأن نزول آیه، بیان مقصود آیات کنایی و دیگر ظرافت‌های موجود در زبان نظیر آیات متشابه لفظی کمتر توجه دارند. در نتیجه خواننده نه تنها اقناع نمی‌شود بلکه در بعضی موارد با ابهام نیز مواجه می‌شود. بنابراین ترجمه ساده و بدون تفسیر ناقص است و باید رویکرد ترجمه را تغییر داد. در این صورت با ملاحظه قواعد نهفته در زبان مبدأ هم می‌توان به متن وفادار ماند و هم زیبایی و تاثیر ترجمه را از دست نداد.

در حقیقت اشکال در ضعف و توانایی مترجم نیست بلکه در روش و سبک ترجمه است. با توجه به آنچه گفته شد به یک تحول اساسی و علمی در سبک و روش ترجمه نیازمندیم. چرا که اکنون نه خود آیات و روایات را آن گونه که هستند احساس می‌کنیم و نه می‌توانیم با صرف خواندن آن‌ها در مخاطب عکس‌العملی ایجاد کنیم.

ترجمه بلاغی حداقل درس ادبیات و یک ضرورت برای تبلیغ است. اگر یک مبلغ فقط همین مهارت را داشته باشد و بتواند پیام‌های قرآن و احادیث را به نزدیک‌ترین شکل ممکن به زبان مبدأ به مردم انتقال دهد کار بسیار مهمی انجام شده است.

سیاست‌های آموزشی و پژوهشی

۱. کاربردی‌سازی ادبیات در علوم اسلامی؛
۲. تقویت روحیه نوآوری و تولید علم؛
۳. تقویت قدرت تحلیل و نقد مسائل زبانی و ادبی؛
۴. توجه به تقویت مطالعات زبانی و ادبی با رویکرد میان‌رشته‌ای؛
۵. ایجاد نگرش صحیح به نقش ادبیات در تحقق تمدن نوین اسلامی؛
۶. توجه به نخبه‌گرایی؛
۷. توجه به احیای میراث کهن ادبیات؛
۸. تاکید بر تفکر انتقادی خلاقانه آینده‌پژوهانه و سیستمی؛
۹. تقویت رویکرد مسأله‌محوری در آموزش.

اهداف

اهداف کلی رشته

۱. توسعه و گسترش زبان و ادبیات عربی در بدنه علمی حوزه با رویکرد ترجمه بلاغی (گسترش مرزهای دانش با توجه به نقش ادبیات عربی در فهم متون علوم دینی)؛
۲. تربیت مدرس و پژوهشگر در عرصه زبان و ادبیات عربی؛
۳. تأمین و تربیت کادر علمی مجرب در زمینه ادبیات عربی؛
۴. درک و انتقال پیام متون دینی و ادبیات شیعی.

اهداف جزئی

۱. تقویت آموزش‌های ادبی (لغت صرف نحو بلاغت و...) با رویکرد کاربردی؛
۲. آشنایی با مفاهیم مبانی نظری و مهارت‌های تخصصی ترجمه عربی به فارسی؛
۳. تربیت اساتید مورد نیاز دروس ادبیات عربی در مقاطع تحصیلی حوزه علمیه؛
۴. زمینه‌سازی برای تربیت طلاب نظریه‌پرداز و توانمند در تولید دانش در گستره ادبیات عربی؛
۵. انجام مطالعات و نظریه‌پردازی در مسائل نظری زبان و ادبیات عربی با رویکرد ترجمه؛
۶. افزایش توانایی درک و تحلیل متون تخصصی ادبیات عربی؛
۷. تقویت و تعمیق مهارت‌های پژوهش در عرصه زبان و ادبیات عربی؛
۸. افزایش توانمندی مطالعات میان‌رشته‌ای با محوریت زبان و ادبیات عربی؛
۹. تقویت تعامل فرهنگی-ادبی با جهان اسلام و عرب.

طول دوره و شکل نظام آموزشی

این دوره طبق آیین نامه مقطع عالی در مدت چهار سال تحصیلی و حداکثر تمدید دو نیم سال در شرایط خاص اجرا می گردد.

تبصره: به منظور جبران و آماده سازی طلبه پذیرش شده در این گرایش گذراندن دروس پیش نیاز ضروری بوده و مدت زمان آن در سنوات تحصیل اضافه خواهد شد.

تعداد واحدهای درسی

تعداد واحدهای درسی این دوره متشکل از ۶۰ واحد فقه و اصول (به شرح مصوبه شورای عالی) و ۴۴ واحد تخصصی که ۱۸ واحد آن به رساله اختصاص می یابد خواهد بود. همچنین ۸ واحد پیش نیاز و ۲ واحد نیز درس اختیاری می باشد.

جدول کلی دروس رشته

۶۰	دروس مشترک (فقه و اصول)*
۸	دروس پیش نیاز
۴۴	دروس تخصصی الزامی
۲	دروس اختیاری
۱۱۴	جمع

* تبصره: سرفصل درس اصول رشته زبان و ادبیات عربی مرتبط با مباحث زبانی و الفاظ باشد.

فصل دوم

برنامه‌های آموزشی و پژوهشی

جداول دروس

۱. دروس مشترک (فقه و اصول)

ردیف	عناوین دروس	تعداد و نوع واحد	ساعت حضوری
۱	فقه ۱	۱۰ واحد نظری	۱۶۰
۲	فقه ۲	۱۰ واحد نظری	۱۶۰
۳	فقه ۳	۱۰ واحد نظری	۱۶۰
۴	اصول فقه ۱	۱۰ واحد نظری	۱۶۰
۵	اصول فقه ۲	۱۰ واحد نظری	۱۶۰
۶	اصول فقه ۳	۱۰ واحد نظری	۱۶۰
جمع		۶۰	۹۶۰

۲. دروس پیش نیاز*

ردیف	عنوان درس	تعداد و نوع واحد
۱	تحلیل متون زبان و ادبیات فارسی (۱)	۴ واحد نظری- عملی
۲	دستور زبان فارسی (۱)	۲ واحد نظری- عملی
۳	سبک‌شناسی زبان فارسی (متون اسلامی)	۲ واحد نظری- عملی
جمع		۸ واحد

* دروس پیش نیاز تعریف شده برای فارغ‌التحصیلان رشته زبان و ادبیات عربی و علوم قرآنی می‌باشد فارغ‌التحصیلان رشته زبان و ادبیات فارسی باید ۸ واحد از دروس زبان و ادبیات عربی را به تشخیص مدیر گروه علمی رشته زبان و ادبیات عربی بگذرانند.

۳. دروس تخصصی

ردیف	محور آموزش	عنوان درس	تعداد واحد
۱	آموزش‌های ادبی-فارسی	تحلیل متون زبان و ادبیات فارسی (۲)	۲ واحد نظری-عملی
		دستور زبان فارسی (۲)	۲ واحد نظری-عملی
۲	آموزش‌های ادبی-عربی	منظورشناسی زبان	۴ واحد نظری-عملی
		نقد و تحلیل متون (۱)- نظم زبان عربی	۴ واحد نظری-عملی
		نقد و تحلیل متون (۲)-نثر زبان عربی	۴ واحد نظری-عملی
۳	آموزش‌های دانشی و مهارتی ترجمه	مکاتب و نظریه‌های ترجمه	۲ واحد نظری-عملی
۴	کارگاه ترجمه	روش‌شناسی و نقد ترجمه (۱)-قرآن کریم	۴ واحد نظری-عملی
		روش‌شناسی و نقد ترجمه (۲)- احادیث شریفه	۴ واحد نظری-عملی
۵	آموزش‌های مهارت پژوهشی و تدریس	رساله	۱۸ واحد عملی
جمع		۴۴ واحد	

۴. درس اختیاری:

ردیف	عنوان درس	تعداد و نوع واحد	ساعات حضوری
۱	بدیع فارسی	۲ واحد نظری-عملی	۳۲
جمع		۲ واحد	۳۲

فصل سوم

عناوین و سرفصل‌های دروس

تحلیل متون زبان فارسی ۱

شیوه ارزشیابی			پیش نیاز		شیوه اجرا				نوع درس		عنوان درس
تجزیه و تحلیل	تجزیه و تحلیل	تجزیه و تحلیل			مجازی	تجزیه و تحلیل	تجزیه و تحلیل	تجزیه و تحلیل	تجزیه و تحلیل	تجزیه و تحلیل	
			دارد	ندارد					۶۴	۴	تحلیل متون زبان فارسی ۱
*		*	*					*		*	

۱۶

رشته تخصصی ادبیات عربی با گرایش ترجمه بلاغی

اهداف

بررسی و تحلیل شیوه بیان حماسه، انواع حماسه در سطح ملی و بین المللی، یافتن تفاوت و شباهت‌ها، تأثیر و تأثرها و آگاهی از چند و چون عناصر سخن و شناخت واژگان خاص ترکیب‌ها و تعبیرهای ویژه.

سرفصل‌ها

۱. بررسی مطالعه و پژوهش آثار برتر حماسی در زبان و ادبیات فارسی به ویژه شاهنامه فردوسی و نیز آثار حماسی دیگر از جمله شاهنامه‌های دقیقی اسدی و...
۲. مطالعه و پژوهش در متون برتر ادبیات غنایی تغزلی فارسی.

منابع پیشنهادی

منابع اصلی:

۱. شاهنامه فردوسی، فردوسی ابوالقاسم بوردخیم، ۱۳۱۳؛
۲. آثار مهدی اخوان ثالث؛
۳. غزلیات و قصاید سعدی، غلامرضا ارژنگ، قطره، ۱۳۸۳؛
۴. شعر آیینی و تأثیر انقلاب اسلامی بر آن، زهرامحدثی خراسانی، مجتمع فرهنگی عاشورا، ۱۳۸۸؛
۵. دیوان اشعار کسایی مروزی؛
۶. دیوان اشعار محتشم کاشانی؛
۷. دیوان اشعار خواجوی کرمانی؛
۸. دیوان اشعار نیر تبریزی؛
۹. دیوان اشعار شیخ بهایی؛

۱۰. دیوان اشعار میرزا حبیب‌الله خراسانی؛

۱۱. دیوان اشعار ملاهادی سبزواری؛

۱۲. آثار عمان سامانی؛

۱۳. دیوان اشعار میرداماد؛

۱۴. دیوان اشعار امام خمینی؛

۱۵. دیوان اشعار حاج شیخ‌علی نقی کمره‌ای؛

۱۶. اشعار علامه طباطبائی.

منابع فرعی:

۱. گشتاسب‌نامه؛

۲. طلایه‌داران شعر فارسی، دیوان انوری، فریدون تولّلی و فریدون مشیری.

تحلیل متون زبان فارسی ۲

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا			پیش نیاز		شیوه ارزشیابی				
						حضور	نیمةحضور	غیر حضوری			مجازی	دارد	ندارد	کلی	مشغلی
		*	*	۲	۳۲	*					*	*	*	*	*

اهداف

بررسی و تحلیل شیوه بیان حماسه انواع حماسه در سطح ملی و بین المللی یافتن تفاوت و شباهت‌ها تأثیر و تأثرها و آگاهی از چند و چون عناصر سخن شناخت واژگان خاص ترکیب‌ها و تعبیرهای ویژه.

سرفصل‌ها

۱. بررسی مطالعه و پژوهش آثار برتر حماسی در زبان و ادبیات فارسی به ویژه شاهنامه فردوسی و نیز آثار حماسی دیگر از جمله شاهنامه‌های دقیقی اسدی و ...؛
۲. مطالعه و پژوهش در متون برتر ادبیات غنایی تغزلی فارسی.

منابع

منابع اصلی:

۱. شاهنامه فردوسی، فردوسی ابوالقاسم بوردخیم، ۱۳۱۳؛
۲. آثار مهدی اخوان ثالث؛
۳. غزلیات و قصاید سعدی، غلامرضا ارژنگ، قطره، ۱۳۸۳؛
۴. شعر آیینی و تأثیر انقلاب اسلامی بر آن، زهرامحدثی خراسانی، مجتمع فرهنگی عاشورا، ۱۳۸۸؛
۵. دیوان اشعار کسایی مروزی؛
۶. دیوان اشعار محتشم کاشانی؛
۷. دیوان اشعار خواجهی کرمانی؛
۸. دیوان اشعار نیر تبریزی؛
۹. دیوان اشعار شیخ بهایی؛
۱۰. دیوان اشعار میرزا حبیب الله خراسانی؛

۱۱. دیوان اشعار ملاهادی سبزواری؛

۱۲. آثار عمان سامانی؛

۱۳. دیوان اشعار میرداماد؛

۱۴. دیوان اشعار امام خمینی؛

۱۵. دیوان اشعار حاج شیخ علی نقی کمره‌ای؛

۱۶. اشعار علامه طباطبائی.

منابع فرعی:

۱. گشتاسب نامه؛

۲. طلایه داران شعر فارسی، دیوان انوری، فریدون تولّلی و فریدون مشیری.

دستور زبان فارسی ۱

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی	
نظری	عملی	حضوری	نیمه حضوری			غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مشفهفی	تحقیق		
*	*	*	۴	۶۴	*					*	*	*	*	

اهداف

تحلیل و بررسی مباحث مختلف دستور همچون دستور سنتی، دستور گفتاری و...، آشنایی با سیر تحول و تکامل زبان فارسی و تحقیق در قواعد دستور نادر ضمن سروده‌ها و نوشته‌ها بزرگان ادبی فارسی.

سرفصل‌ها

۱. آغاز زبان فارسی: زبان‌های ایرانی باستان، زبان فارسی باستان، زبان فارسی دوره میانه و زبان فارسی دوره میانه غربی؛
۲. پیدایش فارسی دری و گونه‌های آن؛
۳. ساختمان دستوری کلمات فارسی؛
۴. تأثیر قواعد عربی در فارسی و تطبیق آن‌ها با زبان فارسی؛
۵. مبانی دستور گفتاری و کاربرد آن در زبان فارسی؛
۶. مبانی دستور سنتی فارسی بر اساس متون برتر؛
۷. نقش علم دستور زبان در ژرفابخشیدن به درک متن؛
۸. اختلاف نحو عربی با نحو فارسی (جمله‌بندی عربی با جمله‌های فارسی).

منابع

منابع اصلی:

۱. پژوهشی در دستور فارسی، جعفر شعار، سازمند، ۱۳۷۸؛
۲. تاریخ زبان فارسی، محسن ابوالقاسمی، سمت، چاپ اول، ۱۳۷۳؛
۳. توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی، محمد رضا باطنی، امیر کبیر، ۱۳۸۹؛
۴. دستور مفصل امروز پایه زبان‌شناسی جدید، خسرو فرشیدورد، سخن، ۱۳۸۲؛

۵. دستور تاریخی فعل، حسن احمدی گیوی، قطره، ۱۳۸۰؛
۶. دستور زبان فارسی ۵ جلدی، محمد معین، امیر کبیر، ۱۳۶۳؛
۷. دستور زبان فارسی، پرویز ناتل خانلری، طوس، ۱۳۸۲؛
۸. دستور زبان فارسی، عبدالرسول خیامپور، ستوده، ۱۳۸۲؛
۹. دستور زبان گفتاری، نقی وحیدیان کامیار، الهدی چاپ اول، ۱۳۸۴؛
۱۰. دستورنامه در صرف و نحو و زبان فارسی، محمد جواد مشکور، شرق، ۱۳۶۳؛
۱۱. زبان فارسی معیار ناصر قلی سارلی، هرمس چاپ اول، ۱۳۸۷.

دستور زبان فارسی ۲

عنوان درس			نوع درس		شیوه اجرا		پیش نیاز		شیوه ارزشیابی		
دستور زبان فارسی ۲			تجربی	محاسبی	مطالعه و یادداشت	حضوری	تجربه‌محوری	مختصر	مختصر	تجربی	محاسبی
			*	*	۲	۳۲	*			*	*

اهداف

تحلیل و بررسی مباحث مختلف دستور همچون دستور سنتی دستور گفتاری و... آشنایی با سیر تحول و تکامل زبان فارسی و تحقیق در قواعد دستور نادر ضمن سروده‌ها و نوشته‌ها بزرگان ادبی فارسی.

سرفصل‌ها

۱. آغاز زبان فارسی: زبان‌های ایرانی باستان، زبان فارسی باستان، زبان فارسی دوره میانه و زبان فارسی دوره میانه غربی؛
۲. پیدایش فارسی دری و گونه‌های آن
۳. ساختمان دستوری کلمات فارسی؛
۴. تأثیر قواعد عربی در فارسی و تطبیق آن‌ها با زبان فارسی؛
۵. مبانی دستور گفتاری و کاربرد آن در زبان فارسی؛
۶. مبانی دستور سنتی فارسی بر اساس متون برتر؛
۷. نقش علم دستور زبان در ژرفابخشیدن به درک متن؛
۸. اختلاف نحو عربی با نحو فارسی: جمله‌بندی عربی با جمله‌های فارسی.

منابع

منابع اصلی:

۱. پژوهشی در دستور فارسی، جعفر شعار، سازمند، ۱۳۷۸؛
۲. تاریخ زبان فارسی، محسن ابوالقاسمی، سمت، چاپ اول، ۱۳۷۳؛
۳. توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی، محمدرضا باطنی، امیر کبیر ۱۳۸۹؛

۴. دستور مفصل امروز پایه زبان‌شناسی جدید، خسرو فرشیدورد، سخن، ۱۳۸۲؛
۵. دستور تاریخی فعل، حسن احمدی گیوی، قطره، ۱۳۸۰؛
۶. دستور زبان فارسی ۵ جلدی، محمد معین، امیرکبیر، ۱۳۶۳؛
۷. دستور زبان فارسی، پرویز ناتل خانلری، طوس، ۱۳۸۲؛
۸. دستور زبان فارسی، عبدالرسول خیامپور، ستوده، ۱۳۸۲؛
۹. دستور زبان گفتاری، نقی وحیدیان کامیار، الهدی، چاپ اول، ۱۳۸۴؛
۱۰. دستورنامه در صرف و نحو و زبان فارسی، محمد جواد مشکور، شرق، ۱۳۶۳؛
۱۱. زبان فارسی معیار ناصرقلی سارلی، هرمس، چاپ اول، ۱۳۸۷.

سبک‌شناسی زبان فارسی (متون اسلامی)

شیوه‌ارزشیابی			پیش‌نیاز		شیوه اجرا				نوع درس		عنوان درس
نظری	تجربی	پراگماتیستی	دارد	ندارد	مخبر	غیرمخبر	مخبر	غیرمخبر	تعداد واحد	تعداد ساعت	سبک‌شناسی زبان فارسی (متون اسلامی)
*		*	*					*	۴۸	۲	

اهداف

تحلیل و بررسی سبک شعر شاعران و نثر نویسندگان در ادوار مختلف و نقد و بررسی آن آثار بر اساس اصول سبک‌شناسی نقد ادبی مکتب‌های ادبی و....

سرفصل‌ها

۱. بررسی سبک‌های شعر فارسی؛
۲. بررسی سبک‌شناختی ادبیات متعهد شیعی در دوره‌های مختلف ادب فارسی؛
۳. شعر دوره انقلاب؛
۴. سبک‌های نثر فارسی اعم از مرسل (مطلق یا ساده)، بینابین موزون (مسجع)، متکلف (فنی)، شکسته (محاورة)؛
۵. آثار ادبی منشور از لحاظ نوع، قالب یا صورت (فرم): قصه افسانه داستان (بلند و کوتاه)، لطیفه مثل مقاله نامه سفرنامه (خیالی و واقعی)، زندگی‌نامه (خود یا دیگری)، نمایش نامه فیلم‌نامه؛
۶. آثار منشور ادب فارسی از لحاظ موضوع و محتوی: حماسی و پهلوانی، غنایی، تاریخی، دینی، حکمی و اخلاقی، علمی و فلسفی، تراجم انتقادی، زبان‌شناسی و ادب‌پژوهی.

منابع

منابع اصلی:

۱. سبک‌شناسی تصنیف ملک الشعراء بهار در ۳ مجلد، امیر کبیر، ۱۳۶۹؛
۲. سبک‌شناسی شعر نوشته دکتر شمیسا، ویرایش دوم، میترا، ۱۳۸۳؛
۳. سبک‌شناسی نثر نوشته دکتر سیروس شمیسا، میترا ۱۳۷۷.

امنابع فرعى:

۱. ز صبا تا نىما نوشته دكتر يحيى آرين پور، زوار ۱۳۷۲؛
۲. از كاروان حله ديدارى بانثر علمى فارسى، داريوش صبور انتشارات سخن، چاپ اول، ۱۳۸۴؛
۳. از نىما تا روزگار ما، يحيى آرين پور، زوار، ۱۳۷۴؛
۴. انواع ادبى و آثار آن در زبان فارسى نوشته حسين رزمجو، دانشگاه فردوسى، چاپ دوم، ۱۳۸۵؛
۵. تاريخ ادبيات در ايران، ذبيح الله صفا در ۵ جلد (۸ مجلد)، مسائل مربوط به سبك شعر و نثر در ادوار مختلف، فردوس، ۱۳۶۳؛
۶. سبك خراسانى در شعر فارسى، محمد جعفر محجوب، فردوسى و جام، ۱۳۷۲؛
۷. فن نثر در ادب فارسى، حسين خطيبى، انتشارات زوار، چاپ دوم، ۱۳۷۵؛
۸. كليات سبك شناسى، سيروس شيمسا، فردوس، ۱۳۸۳؛
۹. مكتب وقوع در شعر فارسى، احمد گلچين معانى، دانشگاه فردوسى، ۱۳۷۴.

منظور شناسی زبان

شیوه ارزشیابی			پیش نیاز		شیوه اجرا				نوع درس		عنوان درس
تحقیقی	شناختی	کلی	ندارد	دارد	مجازی	غیر حضوری	بیمه حضوری	حضوری	تعداد ساعت	تعداد واحد	منظور شناسی زبان
*		*	*					*	۶۴	۴	*

۲۴

رشته تخصصی ادبیات عربی با گرایش ترجمه بلاغی

اهداف

۱. شناخت مباحث معناشناسی و نحو کاربردی؛
۲. درک نظام جمله در زبان عربی از منظر منظورشناختی؛
۳. کاربرد درست ترکیب‌های زبانی؛
۴. به کارگیری مناسب روابط لفظی و معنوی در درون نظام جمله و نگارش متون مختلف و برون داد زبان براساس اسلوب‌های اصیل عربی؛
۵. تعریب و برگردان مناسب آثار فارسی به زبان عربی و بکارگیری اصول معناشناختی زبان در فرایند انتقال مفاهیم.

سرفصل‌ها

۱. معنا در میراث زبان‌شناسی عربی؛
۲. مهمترین اصطلاحات و واژگان نحو کاربردی؛
۳. کانون و محور؛
۴. مبتدا و منادا؛
۵. توانش بیانی از استلزام تا مرجعیت؛
۶. ریشه‌یابی مفهوم استلزام (پیش‌انگاره) در گفتمان نحوی؛
۷. ارجاع از نظریه نحو نقش‌گرای غرب در نظام زبان عربی؛
۸. ارجاع: انواع مقوله‌ها (درون‌زبانی و برون‌زبانی)؛
۹. کانونی‌سازی و تقویت در زبان عربی؛
۱۰. بسندگی و انواع آن؛

۱۱. انواع جمله در زبان عربی (ساده - متداخل - متشابک)؛

۱۲. ژرف ساخت معنا منظور در نظریه نحو کاربردی؛

۱۳. بررسی نظام جمله عربی بر مبنای تحلیل های منظورشناختی.

منابع

منابع اصلی:

۱. یول جورج، کاربردشناسی زبان، ترجمه: محمد عموزاده مهدیرجی، منوچهر توانگر، انتشارات سمت، ۱۳۸۳؛

۲. یول جورج، منظورشناسی، ترجمه: نسرین حدیدی تمجید، لیلا رزمجو، دانشگاه آزاد، ۱۳۸۴؛

۳. الحموز عبدالفتاح، نحو اللغة العربية، الوظيفی فی مقاربه احمد المتوکل، عمان الأردن، دار جریر للنشر و التوزيع، ۲۰۱۲م؛

۴. المتوکل احمد، من البنية الحملية إلى البنية المكونية الوظيفة المفعول فی اللغة العربية، دار الثقافة للنشر و التوزيع الدار البيضاء، المملكة المغربية، ۱۹۹۷م؛

۵. المتوکل أحمد، المنحی الوظيفی فی الفكر اللغوی العربی الأصول و الأمتداد، دار الأمان الرباط، المملكة المغربية، ۲۰۰۰م؛

۶. تحلیل انتقادی گفتمان، نور من فرکلاف، مترجمان: فاطمه شایسته پیران و...، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها، ۱۳۷۹؛

۷. گفتمان و تحلیل گفتمانی: مجموعه مقاله هایی از محمدرضا تاجیک، شعبانعلی بهرامپور، دایان مک دائل و... به اهتمام: محمدرضا تاجیک، ۱۳۷۹.

منابع فرعی:

۱. المتوکل أحمد، الخطاب و الخصائص اللغة العربية دراسة فی الوظيفة و البنية و النمط، الدار العربية للعلوم، ناشرون منشورات الاختلاف الرباط، ۲۰۱۰م؛

۲. المتوکل أحمد، الوظائف التداولية فی اللغة العربية، دار الثقافة الدار البيضاء، المملكة المغربية، ۱۹۸۵م؛

۳. المتوکل أحمد، قضايا اللغة العربية فی اللسانيات الوظيفية، دار الأمان الرباط، ۱۹۹۵م؛

۴. المتوکل أحمد، اللسانيات الوظيفية مدخل نظری، دار الكتاب الجديد المتحدة بنغازی، ۲۰۱۰م.

نقد و تحلیل متون ۱ (نظم زبان عربی)

شیوه ارزشیابی			پیش‌نیاز		شیوه اجرا				نقد و تحلیل متون ۱ (نظم زبان عربی)	نوع درس		عنوان درس
کتابخانه	کتابخانه	کتابخانه			حضوری	غیرحضوری	غیرحضوری	غیرحضوری		تفکیک	تلفیق	
*		*	*					*	۶۴	۴	*	*

۲۸

رشته تخصصی ادبیات عربی با گرایش ترجمه بلاغی

اهداف

۱. بررسی آثار و افکار و سبک برجسته‌ترین ادبای عربی با تأکید بر ادبای شیعی مثل: سید حمیری، کمیت بن زید اسدی، دعبل، صفی الدین حلّی، ابو تمام، متنبی، ابی العلاء المعری، فرزدق و...؛
۲. بررسی اشعار منسوب به ائمه اطهار علیهم السلام؛
۳. مقایسه بین تألیفات و سبک مشاهیر ادبی در حوزه زبان و ادبیات عرب؛
۴. روش استدلال و مستندسازی ترجمه جملات به ابیات؛
۵. توانایی شناسایی معانی ممکن در یک جمله؛
۶. توانایی بهره‌برداری لازم از منابع مختلف از حیث نویسنده، سبک و...؛

سر فصل‌ها

۱. بررسی اوضاع سیاسی و اجتماعی عرب؛
۲. انواع شعر؛
۳. معانی و اغراض شعر؛
۴. زبان تخاطب؛
۵. بررسی و مطالعه شعر شاعران هر دوره (جاهلی صدر اسلام اموی عباسی (اول و دوم).

منابع

منابع اصلی:

۱. نمونه‌ای از اشعار: مهلهل امرؤ القیس، نابغه ذبیانی عنتره بن شداد اعشی (دوره جاهلی (اصحاب معلقات) و اموی)؛
۲. ابوالعتاهیه ابونواس بشار بن برد ابن الرومی الممتنی (دوره عباسی و فترت)؛
۳. المعانی الحدیثه؛
۴. دیوان حضرت ابوطالب علیهم السلام؛
۵. الغدیر، عبدالحسین امینی رحمت‌الله‌علیه؛
۶. قصیده جلجلیه؛
۷. تأثیر شاعران از قرآن کریم.

موارد پیشنهادی (ادب متعهد)

■ متقدمین:

۱. أباحسن لو كان حبك مدخلي، صفى الدين الحلبي؛
۲. ألف: أمير المؤمنين علي عليه السلام صاحب ابن عباد؛
۳. بنو هاشم رهط النبی، الکمیت الأسدی؛
۴. الشافیه، ابوفراس الحمدانی؛
۵. قالت فمن صاحب الدين الحنيف اجب، ابن عباد؛
۶. قَسَمَ الإله الزهد بين عباده، الشريف الرضي؛
۷. قيل لى أنت أوحّد الناس طرا، أبو نواس؛
۸. لأُم عمرو باللوى مربع، السيد الحميرى؛
۹. ان كنت محزوناً فما لك ترقّد، للسيد الحميرى؛
۱۰. المحمديه، للأديب البوصيرى؛
۱۱. مدارس آياتٍ خلت من تلاوت، دعبل الخزاعى؛
۱۲. مطهرون نقيات ثيابهم، ابو نواس؛
۱۳. معاويه الفضل لاتنس لى، عمرو بن العاص؛
۱۴. الى من الغايه والمفرع، السيد الحميرى؛
۱۵. يا أبا الأوصياء أنت لطفه، عبد الباقي العمري؛
۱۶. يا برق ان جئت الغرى فقل له، ابن ابى الحديد المعتزلى؛
۱۷. يا حار همدان من يمت يرنى، السيد الحميرى؛
۱۸. يا صاحب القبه البيضاء، أبو عبد الله الحسين بن حجاج؛
۱۹. يا قالع الباب الذى عن هزّها، لابن ابى الحديد المعتزلى؛
۲۰. يناديهم يوم الغدير نبّيهم، حسان بن ثابت.

■ متأخرين:

۱. أبكى وهل يشفى الغليل بكائى، للسيد محسن الأمين؛
۲. لقد ولدا فى ساعه هو والردى السيد حيدر الحلبي؛
۳. الله اى دم فى كربلا سَفِكَا، جعفر الحلبي؛
۴. ليس الغريب غريب الشام واليمن وجه الصباح على ليل مظلم، جعفر الحلبي.

■ معاصرین:

۱. احرم الحجاج، الشيخ حسن الدمستاني؛
۲. ادرك تراتك ايها الموتور، جعفر الحلبي؛
۳. اري الكون اضحي نوره يتوقّد، رضا الهندي؛
۴. اظهر الله دينه بعلي، السيد باقر الهندي؛
۵. امفلج ثغرك ام جوهر، رضا الهندي؛
۶. ان كان عندك عبره تجريها، رضا الهندي؛
۷. جلجل الحق في المسيحي حتى، الأستاذ بولس سلامه؛
۸. شعّت فلا الشمس تحكيها ولا القمر، محمد جمال الهاشمي؛
۹. عقدت بيثرب بيعه قضيت بها، الشيخ صالح الكوار؛
۱۰. على الدّر والذهب المصفي لعلع بباب علي ايها الذهب، عبدالمهدي مطر؛
۱۱. العينية الخالده، الجواهري؛
۱۲. قيل امتدح لأمير النحل قلت لهم، كاتب الطريحي؛
۱۳. كيف يظما من فيه يجرى الغدير، د. مصطفى جمال الدين؛
۱۴. ولد الهدى فالكائنات ضياء، أحمد شوقي؛
۱۵. وليت وجهي شطر قلبه الوري، المحقق الاصفهاني؛
۱۶. هي بنت من هي زوج من؟، محمد اللاهوري.

نقد و تحلیل متون ۲ (نثر زبان عربی)

شیوه ارزشیابی			پیش‌نیاز		شیوه اجرا				نوع درس		عنوان درس
تجربی	تلفظی	تجربی	دارد	ندارد	مجازی	غیر حضوری	زیمه حضوری	حضوری	تعداد ساعت	تعداد واحد	نقد و تحلیل متون ۲ (نثر زبان عربی)
*		*	*					*	۶۴	۴	

اهداف

هدف کلی:

توانایی بر تحلیل متن ادبی (عنصر فکر، لفظ، عاطفه، خیال، موسیقی، تصویر و...).

اهداف فرعی:

۱. توانایی شناسایی معانی ممکن در یک جمله؛
۲. مقایسه بین تألیفات و سبک مشاهیر ادبی در حوزه ادبیات عربی؛
۳. زمینه‌سازی توانایی و تسلط دانش‌پژوه بر زبان قرآن و حدیث؛
۴. تبیین ضوابط عام و کلی فهم متن مثل قرینه سیاق و... و تاثیر آن‌ها بر متن؛
۵. استفاده از معتبرترین منابع جهت استنادسازی برداشت‌های ادبی.

سر فصل‌ها

۱. قواعد و قوانین نقد؛
۲. مقایسه نقد سنتی با معاصر؛
۳. بررسی موضوعات مهم صرف و نحو؛
۴. بررسی آیات متشابه لفظی؛
۵. محدوده‌های ممنوعه در ساخت کلمه و کلام (مالایجوز)؛
۶. ضوابط اجباری در ساخت کلمه و کلام (مایجب)؛
۷. شاخص‌های متغیر و انعطاف‌پذیر در ساخت کلمه و کلام (ماستعمل)؛
۸. شناخت و تعریف اصل در ادبیات.

منابع

منابع اصلی:

۱. نهج البلاغه؛
۲. صحیفه سجادیه؛
۳. امالی سید مرتضی؛
۴. المجازات النبویه؛
۵. متن ادعیه و زیارات؛
۶. توقیعات؛
۷. مکاتب الرسول؛
۸. خطب پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم؛
۹. مجمع البیان؛
۱۰. دلائل الاعجاز، عبدالقاهر جرجانی، مکتبه الارومیه، ۱۴۰۴ق؛
۱۱. البیان والتبیین للجاحظ، تحقیق ابراهیم شمس الدین، الاعلمی، ۱۴۲۳ق؛
۱۲. انوار الربیع، سیدعلی خان مدنی، صدرالدین بن معصوم المدنی، ۱۴۳۲ق؛
۱۳. الطراز یحیی بن حمزه علوی، علی ابن ابراهیم العلوی الیمنی، تحقیق عبدالحمید هنداوی، المکتبه العصریه، ۱۴۲۳ق؛
۱۴. الکشاف، الزمخشری، ۱۳۱۸ق؛
۱۵. معترک الاقران، جلال الدین سیوطی، عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی الشافعی، دارالکتب العلمیه، ۱۴۰۸ق؛
۱۶. نصوص فی النحو العربی، السید یعقوب بکر.

روش‌شناسی و نقد ترجمه ۱ (قرآن کریم)

شیوه ارزشیابی			پیش‌نیاز		شیوه اجرا				نوع درس	عنوان درس
نظری	تجربی	پراکنده			مجازی	غیرحضور	نیمه‌حضور	حضور		
*		*	دارد	ندارد				*	تعداد واحد	روشن‌شناسی و نقد ترجمه ۱ (قرآن کریم)
									تعداد ساعت	
									۴	
									۶۴	
									*	

اهداف درس

هدف کلی:

دست‌یابی به تعادل در ترجمه.

اهداف فرعی:

۱. دست‌یابی به بینش جدید در ترجمه بلاغی؛
۲. اعتبار‌سنجی ترجمه؛
۳. ترجمه تفسیر به زبان فارسی.

سرفصل‌ها درس

۱. منتخبی از ترجمه‌های قرآن کریم؛
۲. منتخبی از منابع و متون ادب متعهد.

منابع

منابع اصلی:

■ ترجمه‌های قرآن از جمله:

۱. تحت‌اللفظی: معزی.
۲. ترجمه آزاد، موسوی گرمارودی، فولادوند، ناصر مکارم شیرازی.
۳. محتوا به محتوا (بلاغی)، مصطفی خرم‌دل، سید محمد رضا صفوی، محیی‌الدین مهدی الهی قمشه‌ای، علی مشکینی، حسین انصاریان، عبدالمحمد آیتی، ابوالقاسم پاینده، سید جلال‌الدین مجتبوی، مصطفی زمانی و....

روش شناسی و نقد ترجمه ۲ (احادیث شریفه)

[illegible]

اهداف

هدف کلی:

دست‌یابی به تعادل در ترجمه.

اهداف فرعی:

۱. دستیابی به بینش جدید در ترجمه بلاغی؛
۲. اعتبار سنجی ترجمه؛
۳. ترجمه احادیث به زبان فارسی.

سرفصل‌ها

منتخبی از منابع و متون حدیثی.

منابع

منابع اصلی:

الف: نهج البلاغه

۱. ترجمه‌های نهج البلاغه: عبدالمحمد آیتی، حسین انصاریان، محمد دشتی، مصطفی زمانی، سیدجعفر شهیدی، اسدالله مبشری، سیدعلی نقی فیض الاسلام، محمدتقی جعفری، ناصر مکارم شیرازی و فتح‌الله کاشانی؛
۲. ترجمه نهج البلاغه (قرن ۵ و ۶).

ب: صحیفه سجاده

۱. بدیع الزمان قهپایی؛
۲. جواد فاضل؛
۳. حسین استادولی؛
۴. حسین انصاریان؛
۵. صدرالدین بلاغی؛
۶. عبدالحمید آیتی؛
۷. سید علی نقی فیض الاسلام (تصحیح با جامعه مدرسین)؛
۸. محمد مهدی فولادوند؛
۹. محمد تقی خلجی؛
۱۰. محیی الدین مهدی الهی قمشه‌ای.

منابع فرعی:

۱. نهج الفصاحه؛
۲. المجازات النبویه؛
۳. تحف العقول؛
۴. ترجمه مصطفوی از اصول کافی؛
۵. خطبه حضرت زهرا سلام الله علیها؛
۶. ره آورد خرد، ابن شعبه حرانی، پرویز اتابکی؛
۷. عیون اخبار الرضا، میرزا علی اکبر غفاری، حمیدرضا مستفید؛
۸. میزان الحکمه، محمد محمدی ری شهری؛
۹. الذریعه الی تصانیف الشیعه، سید محسن امین؛
۱۰. الاسلام و الغرب مجموعه من کتاب العرب؛
۱۱. الامام علی علیهم السلام، صوت العداله الانسانیه، جرج جرداق؛
۱۲. الایام، طه حسین؛
۱۳. خطب و رسائل، سید جمال الدین اسدآبادی؛
۱۴. عبقریه الامام علی علیهم السلام، عباس محمود عقاد؛
۱۵. الغدیر، عبدالحسین امینی؛
۱۶. فاطمه الزهرا سلام الله علیها و الفاطمیون، عباس محمود عقاد؛

۱۷. فاطمه الزهراء سلام الله عليها و ترفی غمد، سلیمان کتانی؛

۱۸. کلمات من طمی الفرات، نخبه من الکتاب؛

۱۹. المثفقون والسلطة في العالمنا العربي، احمد بهاء الدين.

مکاتب و نظریه های ترجمه

شیوه ارزشیابی			پیش نیاز		شیوه اجرا				تعداد ساعته	تعداد واحد	نوع درس		عنوان درس
تحقیقی	شناسی	کتابی	ندارد	دارد	مجازی	غیر حضوری	نیمه حضوری	حضوری			تفصیلی	صلبی	
*		*	*					*	۳۲	۲	*		مکاتب و نظریه های ترجمه

اهداف

آشنایی با مکاتب و نظریه های ترجمه متن.

سرفصل ها

۱. نظریه های پیرامون ترجمه و فرآیند آن؛
۲. ترجمه پذیری و انواع معنا؛
۳. تاریخ ترجمه؛
۴. ترجمه پذیری یا ترجمه ناپذیری متون؛
۵. دشواری های ترجمه؛
۶. معرفی منابع؛
۷. مباحث زیربنایی؛
۸. مبانی وجودی ترجمه؛
۹. مبانی فقهی ترجمه؛
۱۰. مبانی قرآنی ترجمه؛
۱۱. مبانی تفسیری ترجمه؛
۱۲. مبانی کلامی ترجمه؛
۱۳. ضوابط و قواعد ترجمه؛
۱۴. شرایط مترجم؛
۱۵. نقد و آسیب ترجمه؛
۱۶. هدف شناسی ترجمه؛
۱۷. فضا شناسی ترجمه؛
۱۸. واژه شناسی؛

۱۹. معناشناسی؛

۲۰. ظاهرشناسی یا قرینه‌شناسی؛

۲۱. تأویل‌شناسی و پیشینه‌شناسی؛

۲۲. آسیب‌های ترجمه علمی و فنی روش‌شناسی و سبک‌شناسی؛

۲۳. معرفی ترجمه‌ها به زبان‌های غیرفارسی؛

۲۴. لغزش‌های مستشرقان؛

۲۵. کلیات ترجمه؛

۲۶. انواع ترجمه؛

۲۷. مراحل ترجمه؛

۲۸. واحد ترجمه؛

۲۹. کارگاه ترجمه.

راه کار اجرایی:

۱. در آغاز ترم حدود ده ساعت به مبانی نظری ترجمه و فرآیند ترجمه پرداخته شود.

۲. هدایت علمی پژوهشی زمینه تولید نظریه را تسهیل کند.

منابع

منابع اصلی:

الف: نهج البلاغه

۱. ترجمه‌های نهج البلاغه: عبدالمحمد آیتی، حسین انصاریان، محمد دشتی، مصطفی زمانی،

سیدجعفر شهیدی، اسدالله مبشری، سیدعلی نقی فیض الاسلام، محمدتقی جعفری، ناصر

مکارم شیرازی و فتح‌الله کاشانی؛

۲. ترجمه نهج البلاغه (قرن ۵ و ۶).

ب: صحیفه سجاده

۱. بدیع الزمان قهپایی؛

۲. جواد فاضل؛

۳. حسین استادولی؛

۴. حسین انصاریان؛

۵. صدرالدین بلاغی؛

۶. عبدالحمید آیتی؛

۷. سیدعلی نقی فیض الاسلام (تصحیح با جامعه مدرسن)؛

۸. محمد مهدی فولادوند؛

۹. محمد تقی خلیجی؛
۱۰. محیی الدین مهدی الهی قمشه‌ای.

منابع فرعی:

۱. نهج الفصاحه؛
۲. المجازات النبویه؛
۳. تحف العقول؛
۴. اصول کافی، ترجمه سید جواد مصطفوی؛
۵. خطبه حضرت زهرا سلام الله علیها؛
۶. عیون اخبار الرضا، میرزا علی اکبر غفاری، حمید رضا مستفید؛
۷. میزان الحکمه، محمد محمدی ری شهری.

ضمیمه

نمونه‌ای از سرفصل‌های
کارگاه ترجمه

مرحله اول: مبانی

۱. تدوین دستورالعمل ترجمه؛
 ۲. تهیه جدول ارزیابی ترجمه؛
 ۳. تهیه فرم‌های تمرین.
- (کلیه موارد فوق با راهنمایی استاد توسط فراگیر تهیه و تدوین می‌شود.)

مرحله دوم: کارگاه ترجمه قرآن

۱. ترجمه تک جمله؛
۲. ترجمه پاراگراف؛
۳. ترجمه متن کامل یک سوره.

مرحله سوم: کارگاه ترجمه روایات

۱. روایات کوتاه؛
۲. نامه‌های پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآل‌وسلم؛
۳. خطب نهج‌البلاغه؛
۴. ادعیه صحیفه سجاده.

مرحله چهارم: کارگاه ترجمه اشعار (ادب متعهد)

اشعار معصومین و شعراء متعهد.

مرحله پنجم: کارگاه ترجمه کتاب

۱. آشنایی با روش ترجمه یک کتاب؛
۲. ترجمه قطعاتی از کتب معتبر مانند: البیان و التبیین جاحظ، ادب الکاتب دینوری، متون تاریخی و اجتماعی و... .

دستورالعمل عمومی کارگاه ترجمه:

۱. ارایه متن مورد نظر توسط استاد (متن در مراحل اولیه باید قبلاً توسط مترجمین ترجمه شده باشد)؛
۲. ترجمه اولیه توسط فراگیر به تنهایی؛
۳. مباحثه ترجمه با هم گروه‌ها در کلاس؛
۴. مقایسه ترجمه گروه‌ها توسط استاد در کلاس؛

۵. کشف نقاط قوت و ضعف ترجمه‌ها؛

۶. ریشه‌یابی علل قوت و ضعف؛

۷. نوشتن ترجمه‌نهایی متن در کلاس؛

۸. مقایسه ترجمه‌نهایی با ترجمه‌های موجود از متن؛

۹. کشف نقاط قوت و ضعف ترجمه مترجم.

مراحل ترجمه متن

مرحله اول:

۱. تجزیه به پاراگراف‌ها؛

۲. تجزیه به جملات؛

۳. تجزیه به لغات.

مرحله دوم:

۱. حدس اولیه نسبت به ترجمه لغت مورد نظر با حداقل ۲ پیشنهاد؛

۲. مستندسازی (استدلال نسبت به ترجمه حدس زده شده)؛

۳. انتخاب بهترین معادل.

مرحله سوم:

۱. حدس اولیه نسبت به ترجمه جمله مورد نظر با حداقل ۲ پیشنهاد؛

۲. مستندسازی (استدلال نسبت به ترجمه حدس زده شده)؛

۳. انتخاب بهترین معادل.

مرحله چهارم:

۱. حدس اولیه نسبت به ترجمه پاراگراف مورد نظر با حداقل ۲ پیشنهاد؛

۲. مستندسازی (استدلال نسبت به ترجمه حدس زده شده)؛

۳. انتخاب بهترین معادل.

مرحله پنجم:

۱. بازگشت مجدد به ترجمه لغات و جملات موجود در پاراگراف انتخاب شده و ویرایش اول؛

۲. ویرایش دوم پس از اتمام متن.

منابع کارگاه:

مجموعه مقالات نقد ترجمه قرآن مجید در ۸ جلد، مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی، ۱۳۹۴.

حرم مطهر، بلوار شهید شوشتری
انتهای شهید شوشتری
ساختمان شورای عالی حوزه علمیه خراسان

تلفن: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۴۹۷

دورنگار: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۲۲۳

کد پستی: ۰۹۱۵۴۶۵۶۳۸۶